

LIMBA ARABĂ CONTEMPORANĂ

Vol. II

EDIȚIA A III-A

III. MORFOLOGIA NOMINALĂ.....	5
A. PROBLEME GENERALE	7
1. GENUL GRAMATICAL	7
1.1. Numele de genul feminin	8
1.2. Numele de gen fluctuant	15
1.3. Numele de genul masculin	19
2. FORMAREA FEMININULUI.....	20
3. NUMĂRUL	23
3.1. Singularul	23
3.2. Dualul	23
3.3. Pluralul	29
3.3.1. Pluralul extern.....	30
3.3.1.1. Pluralul masculin extern	30
3.3.1.2. Pluralul feminin extern	34
3.3.2. Pluralul intern sau neregulat	41
3.3.2.1. Pluralul de număr mic	42
3.3.2.2. Pluralul de număr mare.....	46
3.3.2.3. Pluralele cvadrisilabice.....	57
3.3.2.4. Pluralul de plural	65
3.3.2.5. Pluralul numelor biconsonantice	66
3.3.3. Pluralul cu sufixul -a(t).....	67
4. NEDETERMINAREA ȘI DETERMINAREA	67
5. CAZURILE ȘI DECLINAREA	74
5.1. Declinarea numelor cu trei desinențe cazuale	75
5.2. Declinarea numelor cu două desinențe cazuale.....	79
5.3. Declinarea numelor aparținând rădăcinilor cu R3consoană slabă	82

5.4. Declinarea numelor la dual	86
5.5. Declinarea numelor la plural masculin regulat	87
5.6. Declinarea numelor la feminin plural regulat	88
B. SUBSTANTIVUL ȘI ADJECTIVUL	90
1. SUBSTANTIVUL	90
2. ADJECTIVUL.....	91
C. NUMELE DERIVATE	101
1. NUME DERIVATE DIN VERBE	101
1.1. Numele de acțiune.....	101
1.2. Participiul activ	125
1.3. Participiul pasiv.....	134
1.4. Numele „de o dată”	142
1.5. Numele „de manieră”.....	147
1.6. Numele de loc și de timp.....	150
1.7. Numele de instrument	155
2. NUMELE DERIVATE DE LA NUME	160
2.1. Numele de recipient	160
2.2. Numele de abundență.....	160
2.3. Numele de unitate.....	161
2.4. Diminutivul	162
2.5. Adjectivul de relație	170
2.6. Elativul	185
D. NUMELE PROPRIU	197
E. PRONUMELE	201
1. PRONUMELE PERSONAL	201
2. DEMONSTRATIVUL	213
3. RELATIVUL.....	221
4. PRONUMELE INTEROGATIV	233

F. NUMERALUL	235
1. NUMERALUL CARDINAL	235
1.1. Prima zece	235
1.2. Numeralele de la 11 la 19.....	244
1.3. Zecile.....	246
1.4. Numeralele compuse de la 21 la 99	247
1.5. Sutele.....	248
1.6. Miile	250
1.7. Numeralele mai mari de 100 compuse.....	251
2. NUMERALUL ORDINAL	253
2.1. Prima zece	253
2.2. A doua zece	255
2.3. Numeralele de la 20 în sus	256
3. DEZVOLTĂRI MORFOLOGICE PE BAZA NUMERALULUI	258
IV. PARTICULELE	263
1. PARTICULELE CU VALOARE ADVERBIALĂ.....	266
2. PARTICULELE CARE APAR ÎN SECVENȚE NOMINALE	271
2.1. Particulele cazului genitiv	271
2.1.1. Prepozițiile	271
2.1.2. Particula رَبُّ rubba	325
2.1.3. Particulele cu formă verbală	326
2.1.4. Particulele de exprimare a jurământului	326
2.2. Particulele care regizează subiectul în cazul acuzativ.....	328
2.2.1. Particula	328
2.2.2. Particula أَنْ 'anna	329
2.2.3. Particula لَكِنَّ lākinna	332
2.2.4. Particula لَعَلَّ la'alla	333
2.2.5. Particula لَيْتَ layta.....	333

2. PARTICULELE CARE APAR ÎN SECVENȚE VERBALE.....	334
3.1. Particulele modului conjunctiv	334
3.1.1. Din prima serie fac parte :.....	335
3.1.2. Particula لَنْ lan	336
3.3. Particulele timpului viitor.....	339
3.4. Particula فَا فَ.....	340
4. PARTICULELE DE EXCEPTARE	340
5. PARTICULELE INTEROGATIVE.....	343
5.1. Există două particule interogative	343
6. PARTICULELE NEGAȚIEI ȘI INTERDICȚIEI.....	345
6.1. Din prima categorie fac parte:.....	345
6.2. Din cea de-a doua categorie fac parte particulele:	349
7. PARTICULELE RĂSPUNSULUI AFIRMATIV	350
8. PARTICULE CU VALOARE EXCLAMATIVĂ	351
8.1. Particulele de adresare (de vocativ)	351
8.2. Particulele mirării.....	353
8.3. Particulele avertizării.....	354
9. CONJUNȚIILE.....	354
9.1. ConjunȚiile coordonării.....	354
9.1.1. ConjunȚiile copulative	355
9.1.2. ConjunȚiile disjunctive	357
9.1.3. ConjunȚiile adversative.....	359
9.2. ConjunȚiile subordonării.....	360
BIBLIOGRAFIE.....	367

A. PROBLEME GENERALE

1. GENUL GRAMATICAL

În limba arabă se deosebesc două genuri gramaticale: masculin (مذكر مُدَكَّر) și feminin (مؤنث mu'annaṭ). Trebuie remarcat de la început că între genul gramatical și genul natural nu există o corespondență obligatorie. Astfel, există cuvinte care exprimă stări specific feminine și care nu au o marcă a genului feminin, ex.:

حَامِل *ḥāmil* „gravidă”, طَالِق *ṭāliq* „divorțată”, عَاقِر *‘āqir* „sterilă”, مُرْضِع *murḍi‘* „care alăptează”. Există și situația inversă- nume care desemnează exclusiv bărbați și care apar cu marca femininului *-a(t)*, ex.: خَلِيفَة *ḥalīfa(t)* „înlocuitor, calif”, رَاوِيَة *rāwiya(t)* „povestitor, rapsod”, عَلَامَة *‘allāma(t)* „învățat mare, savant”. Araba utilizează, așadar, genul în calitate de categorie gramaticală, fără ca între el și sexul natural să fie în mod obligatoriu o corespondență.

De regulă, genul numelui se recunoaște în arabă după prezența sau absența unei mărci. Doar genul feminin este marcat cu sufixe, iar absența acestora denotă, în general, apartenența cuvântului la genul masculin. Un număr relativ mic de cuvinte sunt de genul feminin fără să aibă una din mărcile acestuia. În multe cazuri, chiar și cuvintele care după sens aparțin sexului feminin au primit marca morfologică a femininului.¹

¹ Autorii arabi au deosebit femininul și masculinul natural, pentru care au folosit termenii *al-mu'annaṭ al-ḥaqīqiyy* „femininul adevărat/ natural” și *al-mudakkar al-ḥaqīqiyy* „masculinul adevărat/ natural” de femininul și masculinul gramatical, pentru care au utilizat termenii *al-mu'annaṭ maḡāziyyan* „femininul în mod metaforic” și *al-mudakkar maḡāziyyan* „masculinul în mod metaforic” sau *mudakkar ḡayr ḥaqīqiyy* „masculinul neadevărat/ nenatural”.

Prin separarea cuvintelor de genul feminin și a unui număr mic de cuvinte de genul comun se distinge și lexicul de genul masculin.

1.1. Numele de genul feminin

După formă, aparțin genului feminin numele cu următoarele sufixe:

1.1.1. Sufixul *-a(t)* (ة), marca cea mai frecventă a femininului în limba arabă, se întâlnește în aproape toate limbile semito-hamitice lucru care demonstrează vechimea sa foarte mare. În alte limbi semitice există un sufix *-t*, care se regăsește și în limba arabă sub forma *-tā' maftūḥa* doar în câteva cuvinte: *فَاتٌ* „fată”, *أُخْتُ* „soră”, *ثِنْتَان* „două”, *ذَاتُ* „cea cu”, *كِلْتَا* „ambele”, *هَنْتٌ* „lucru mărunț”. Chiar și în aceste cazuri, el apare uneori dublat de sufixul *-a(t)*: *إِبْنَةٌ* „fiică”, *إِثْنَان* „două”, *هَنْةٌ* „lucru mărunț”.

Sufixul *-a(t)* apare atât la nume concrete de sex feminin cât și la alte nume concrete sau abstracte, ex.: *إِبْنَةٌ* „fiică”, *زَوْجَةٌ* „soție”, *فَاتَةٌ* „fată”, *مَدِينَةٌ* „oraș”, *صَفْحَةٌ* „pagina”, *اسْتِقَالَةٌ* „demisie”, *حُكُومَةٌ* „guvern”, *شَرَكَةٌ* „firmă”, *تَقَاةٌ* „cultură”, *سِيَّاسَةٌ* „politică”, *حَيَاةٌ* „viață”.

Observații:

a) În câteva cazuri sufixul *-a(t)* devine marcă nominală:

-prin adăugarea sufixului *-a(t)* la anumite adjective se obțin nume abstracte, ex.: *وَقَاحٌ* „insolent” > *وَقَاحَةٌ* „insolență”; *سَيِّءٌ* „rău” (adj.) > *سَيِّئَةٌ* „rău”(subst.)

- În limba modernă, numeroase nume abstracte au rezultat din adăugarea sufixului *-a(t)* la forma masculină a adjectivului de relație sau chiar direct la un alt cuvânt, ex.: *شَخْصِيٌّ* „personal” > *شَخْصِيَّةٌ* „personalitate”; *وَأَقْعِيٌّ* „realist” > *وَأَقْعِيَّةٌ* „realism”, *إِسْتِرَاقِيٌّ* „socialist” > *إِسْتِرَاقِيَّةٌ* „socialism”, *أَغْلَبُ* „majoritar” > *أَغْلَابِيَّةٌ* „majoritate”.

- de la unele nume colective, prin adăugarea sufixului **-a(t)** se obține numele de unitate, ex.: نُفَاحٌ „mere”(col.) > نُفَاحَةٌ „un măr”; نَحْلٌ „albine” > نَحْلَةٌ „o albină” etc.

În cazul numelor de materiale și substanțe, derivatul cu sufixul **-a(t)** desemnează o bucată sau o piesă din materialul sau substanța respectivă, ex.: حَدِيدٌ *ḥadīd* „fier” > حَدِيدَةٌ *ḥadīda* „o bucată de fier”; زُجَاجٌ *zuǧāǧ* „sticlă, geam” > زُجَاجَةٌ *zuǧāǧa* „o sticlă”; رَصَاصٌ *raṣāṣ* „plumb” > رَصَاصَةٌ *raṣāṣa* „plumb, glonț”.

- De la forma de infinitiv فَعَلَ se obține prin adăugarea sufixului **-a(t)** numele de o dată, ex.: ضَرَبَ *ḍaraba* > ضَرْبَةٌ *ḍarba(t)* „o lovitură”; جَلَسَ *ǧalasa* > جَلْسَةٌ *ǧalsa(t)* „o ședință”.

Iar de la formele derivate se obține numele de o dată prin adăugarea sufixului **-a(t)** la *maṣdar*-ul obișnuit: اِبْتَسَمَ *ibtasama* „a zâmbi” > اِبْتِسَامٌ *ibtisām* „zâmbet” > اِبْتِسَامَةٌ *ibtisāma(t)* „un zâmbet”; اِنْتَفَضَ *intaḥaḍa* „a se ridica, a se revolta” > اِنْتِفَاضٌ *intifaḍ* „ridicare” > اِنْتِفَاضَةٌ *intifāḍa(t)* „revoltă; *intifada*”.

În numele de acțiune al unor verbe care aparțin unor rădăcini cu consoane slabe sufixul **-a(t)** apare pentru a compensa absența celei de-a treia radicale în forma respectivă sau numai faptul că ea e o consoană slabă, ex.: وَعَدَ *wa‘ada* „a promite” > عِدَةٌ *‘ida(t)* „promisiune”; اَقَامَ *‘aqāma* „a ridica, a construi” > اِقَامَةٌ *‘iqāma(t)* „ridicare”; رَبَّى *rabbā* „a educa” > تَرْبِيَةٌ *tarbiya(t)* „educare; educație”.

b) Autorii arabi au grupat toate numele cu sufixul **-a(t)**, adică atât pe cele de genul feminin cât și pe cele de genul masculin prin expresia (المؤنث لفظياً) *al-mu‘annaṭ lafẓiyyan*) „femininul ca pronunție”.

c) La pauză sufixul **-a(t)** se pronunță **-a(-ah)**. În dialecte acest sufix s-a redus în general la **-a**.

1.1.2. Sufixul *-ā'(u)*, cunoscut în terminologia arabă sub numele de أَلِف

مَمْدُودَةٌ *'alif mamdūda* se întâlnește la un număr restrâns de nume, ex.: خَيْلَاءُ *'huyalā'(u)* „arogață”, صَحْرَاءُ *ṣaḥrā'(u)* „deșert, pustiu”, بَيْدَاءُ *baydā'(u)* „deșert, pustiu”, كِبْرِيَاءُ *kibriyā'(u)* „mândrie, arogață”, عَدْرَاءُ *'adrā'(u)* „fecioară”.

Sufixul *-ā'(u)* este marca formei feminine a adjectivelor de tipul أَفْعَلُ *'af'al(u)* care desemnează culori și defecte fizice, ex.: أَبْيَضُ *'abyaḍ(u)* „alb” > بَيْضَاءُ *bayḍā'(u)* „albă”, أَعْرَجُ *'a'rağ(u)* „șchiop” > عَرَجَاءُ *'arğā'(u)* „șchioapă”.

De asemenea, acest sufix se mai întâlnește și la alte adjective, în afara categoriei menționate, ex.: حَسَنَاءُ *ḥasnā'(u)* „frumoasă”, فَحْشَاءُ *faḥšā'(u)* „care inspiră repulsie”.

1.1.3. Sufixul *-ā*, notat prin أَلِف مَقْصُورَةٌ *'alif maqṣūra*, se întâlnește la un număr limitat de nume abstracte și infinitive, nume concrete și adjective, ex.: بُشْرَى *bušrā* „veste îmbucurătoare”, فَوْضَى *fawḍā* „anarhie”, شَكْوَى *šakwā* „plângere”, ذِكْرَى *ḍikrā* „amintire”, حَبْلَى *ḥablā* „gravidă”(adj.).

Acest sufix se întâlnește, de asemenea, la forma de feminin a elativului أَفْعَلُ *'af'al(u)* cu valoare de superlativ relativ:

الأَكْبَرُ *al-'akbar(u)* „cel mai mare” > الكُبْرَى *al-kubrā* „cea mai mare”

الأَعْظَمُ *al-'a'zam(u)* „cel mai mareț” > العُظْمَى *al-'uẓmā* „cea mai măreață”

În cazul rădăcinilor cu R3 consoană slabă, în forma de feminin a elativului aceasta reapare. Dacă această consoană slabă este *y*, atunci *-ā* lung se notează pe *'alif madda* în loc de *'alif maqṣūra*. Ex.:

أَدْنَى *'adnā* „mai apropiat” > دُنْيَا *dunyā* „cea mai apropiată; această lume (în opoziție cu „lumea de apoi”)”

أعلى 'a'ālā „mai înalt” > عليا 'ulyā „cea mai înaltă, supremă”

أقصى 'aqṣā „mai îndepărtat” > قُصْوَى quṣwā „cea mai îndepărtată”

Obsevație:

Se observă că 'alif maqṣūra, ca și 'alif madda, nu este marcă a femininului atunci când ea rezultă din R3 a rădăcinii de la care provine cuvântul respectiv: الفتى „băiatul”, الشذا „parfumul”, المجلس الأعلى „consiliul suprem”.

Femininul دُنْيَا se întrebuițează frecvent cu valoare substantivală, însemnând „această viață/ lume”, ex.:

جَدَّهَا مِنْ دُنْيَا وَ نَحْنُ مِنْ دُنْيَا أُخْرَى

„Bunicul ei este dintr-o lume, iar noi suntem dintr-o altă lume” (N.M., 'Awlād, 497)

Prin analogie, numeralul ordinal أَوَّل „prim” și pronumele nehotărât أُخْرَى „alt” au forma femininului derivată după aceeași schemă: أُولَى „primă” și أُخْرَى „altă”.

Sufixul se regăsește și în forma de feminin a numeralului أَحَدٌ „unu”, devenită prin disimilare إِحْدَى „una”.

Adjectivele de tipul فَعْلَانُ fa'lān(u), fără tanwīn, au la forma feminină sufixul -ā (forma فَعْلَى), ex.:

كَسْلَانُ kaslān(u) „leneș” > كَسْلَى kaslā „leneșă”

عَطْشَانُ 'aṭṣān(u) „însetat” > عَطْشَى 'aṭṣā „însetată”

Observație:

Trebuie făcută deosebire între sufixele propriu-zise -ā'(u) și -ā, care nu au tanwīn, pe de o parte, și între terminațiile -ā'(un) și -ān (determinat -ā), pe de altă parte, rezultate din modificările antrenate de existența unei consoane slabe în

calitate de R3 în rădăcinile de la care provin cuvintele respective. De la rădăcina *'ty*, de exemplu, numele de acțiune al formei IV este *إِعْطَاءٌ* „acțiunea de a da”, iar participiul pasiv este *مُعْطَى* (determinat *المُعْطَى*) „dat”. Cuvintele de tipul acestora din urmă sunt de genul masculin.

O serie de cuvinte împrumutate în perioada modernă din limbile europene primesc la sfârșit *'alif madda* ca marcă a femininului: *أبِيرَا 'ubirā* „operă”, *أُرْكُسْتَرَا 'urkestrā* „orchestră”, *سِينِمَا sīnimā* „cinema”, *شَمْبَانِيَا šambanīā* „șampanie”.

1.1.4. Sufixul *-i* s-a conservat în limba arabă doar în forma *فَعَال fa'āl(i)*, iar în limba arabă contemporană s-au păstrat doar câteva cuvinte cu acest sufix.

Infinitivul *فَعَال fa'āli* are mai degrabă valoarea unui imperativ decât valoare nominală, ex.:

حَدَارِ ḥadāri „ferește-te!”

El se regăsește însă dublat de un alt sufix al femininului în forma *فَعَالِيَّة fa'ālīya*, ex.: *كَرَاهِيَّة karāhiya(t)* „dezgust, ură”, *رَفَاهِيَّة rafāhiya(t)* „belșug, prosperitate”.

De asemenea, acest sufix se mai întâlnește în câteva nume proprii de femei și animale (*حَدَارِ ḥadāri*, *قَطَامِ qaṭāmi*, *حَطَافِ ḥaṭāfi*) și în toponime (*ظَفَارِ zafāri*, *صَلَاح ṣalāhi* „unul din numle orașului Makka”).

1.1.5. Sunt feminine după sens sau după întrebuințare, fără a avea o marcă specială, următoarele categorii de nume:

1.1.5.1. Numele proprii de femei arabe sau împrumutate, ex.: *هِندُ hind(u)* (Hind), *سُعَادُ su'ad(u)* (Su'ad), *زَيْنَبُ zaynab(u)* (Zainab), *مَارِيَامُ maryam(u)* (Mariam).

1.1.5.2. Numele comune care desemnează ființe umane sau neumane de sex feminin, ex.:

أُم 'umm „mamă”

أَتَانُ 'atān „măgăriță”

Observație: Numele incluse la ultimele două paragrafe au fost numite de autori prin expresia مُؤَنَّثَ مَعْنَوِيًّا *mu'annaṭ ma'nawīyyan* „feminin după sens”.

1.1.5.3. Numele de țări, orașe, triburi, arabe și nearabe, prin analogie cu numele comune أَرْضٌ 'arḍ „pământ”, بُقْعَةٌ buq'a(t) „ținut”, مَدِينَةٌ *madīna(t)* „oraș”, بَلَدَةٌ *balda(t)* „localitate”, قَرْيَةٌ *qariya(t)* „sat”.

ex. مِصْرٌ *miṣr(u)* „Egipt”

رُومَانِيَا *rumāniyā* „România”

دِمَشْقٌ *dimašq(u)* „Damasc”

بُوحَارِسْتٌ *būḥārist* „București”

قُرَيْشٌ *qurayš* „Qurayš”(trib)

تُرْكِيَا *turkiyā* „Turcia”

Observație: Fac excepție câteva denumiri vechi de țări care sunt de genul masculin, ex.:

لُبْنَانٌ *lubnān(u)* „Liban”, الْأُرْدُنُّ *al-'urdunn(u)* „Iordania”, الْعِرَاقُ *al-'irāq(u)* „Irak”

În limba contemporană se manifestă o tendință de a trata și alte nume de țări arabe (care nu au marcă de feminin) ca masculine: الْيَمَنُ *al-yaman(u)* „Yemen”, مِصْرٌ *miṣr(u)* „Egipt” și قَطْرٌ *qaṭar(u)* „Qatar”.

Numele de țări care sunt simțite ca fiind la origine nume comune sau care conțin în alcătuirea lor un nume comun de genul masculin sunt tratate ca masculine: الْمَغْرِبُ *al-mağrib(u)* „Maghreb; Maroc”.

1.1.5.4. Numele părților și organelor perechi ale corpului omenesc, ex.:

أُذُنٌ 'udun „ureche”

كَفٌّ „palma mâinii” (și

masculin)

ذِرَاعٌ *dirā* „braț”

عَيْنٌ 'ayn „ochi”

رِجْلٌ *riğl* „picior”

كَتِفٌ *katif* „umăr”

زِيْدٌ *zind* „antebraț”

يَدٌ *yad* „mână”

سَاقٍ *sāq* „pulpă”

يَمِينٍ *yamīn* „mâna dreaptă”

قَدَمٍ *qadam* „laba piciorului”(și masculin) شِمَالٍ *šimāl* „mâna stângă”

Există însă și excepții, în sensul că unele din aceste nume sunt de genul masculin, ex.:

حَاجِبٍ *hāḡib* „sprânceană”

صُدْعٍ *šudḡ* „tâmplă”

حَدٍّ *hadd* „obraz”

مِرْفَاقٍ *mirfaq* „cot”

1.1.5.5. Numele de vânturi, prin analogie cu رِيحٍ *rīḡ* „vânt”, care este de genul feminin. Ex.:

جَنُوبٍ *ḡanūb* „vânt de sud”

شِمَالٍ *šimāl* „vânt de nord”

دَبُورٍ *dabūr* „vânt de apus”

صَبَاً *šab(an)* „vânt ușor de est”

سَمُومٍ *samūm* „vânt fierbinte”

قَبُولٍ *qabūl* „vânt de est”

حَرُورٍ *ḡarūr* „vânt fierbinte de noapte”

1.1.5.6. Numele focului și, prin analogie, ale infernului, dar și ale paradisiului, ex.:

نَارٍ *nār* „foc”

حَرْبٍ *ḡarb* „război”

جَهَنَّمَ *ḡahannam* „infern”

سِيقَرٍ *siqr* „focul infernului”

سَعِيرٍ *sa‘īr* „focul infernului”

لَظَى *laḡ(an)* „flăcări, iad”

فِرْدَوْسٍ *firdaws* „paradis”(și masculin)

1.1.5.7. Numele colective شِبْهُ الْجَمْعِ *šibh al-ḡām* ‘ desemnând animale, de la care nu se derivă nume de unitate, ex.:

إِبِلٍ *‘ibil* „cămile”

دَوْدٍ *dūd* „grup mic de

cămile”

حَيْلٍ *ḡayl* „cai”

عَنَمٍ *ḡanam* „oi”

1.1.6. Sunt de genul feminin un număr de nume care nu au nici una din mărcile femininului și nu fac parte din categoriile menționate. Cele mai uzuale dintre acestea sunt:

إِسْتِ <i>ist</i> „posterior”	شَمْسٌ <i>šams</i> „soare”
أَفْعَى <i>af(an)</i> „șarpe”	ضَبُعٌ <i>ḍabu</i> „hienă”
بِنْرٌ <i>bi'r</i> „fântână, puț”	ضِلْعٌ <i>ḍil</i> „coastă”
تُعْبَانٌ <i>tu'bān</i> „șarpe”	كِرْشٌ <i>kirš</i> „burtă”
دَارٌ <i>dār</i> „casă”	عَصَاٌ <i>aš(an)</i> „băț, baston”
رِحْمٌ <i>riḥm</i> „uter”	فَأْسٌ <i>fa's</i> „topor”
رَحَى <i>raḥ(an)</i> „piatră de moară”	كَاسٌ <i>ka's</i> „cupă”
سِنَّ <i>sinn</i> „dinte”	نَعْلٌ <i>na'l</i> „sanda”

Se disting în acest grup de nume feminine prin uz câteva nume de ustensile:

رَحَى ، كَاسٌ ، فَأْسٌ ، عَصَاٌ .

Numele de instrumente sunt, de altfel, cu precădere, de genul feminin. Acest lucru este demonstrat și de numele de instrument cu schema فَعَّالَةٌ *fa'‘āl(a)* , care s-a dezvoltat în perioada modernă.

Alte câteva nume desemnează animale mici, de temut sau demne de dispreț:

ضَبُعٌ ، تُعْبَانٌ ، أَفْعَى .

1.2. Numele de gen fluctuant

Există o categorie restrânsă de nume (substantive și adjective) al căror gen nu este precizat. Ele se acordă atât cu masculinul cât și cu femininul. În cadrul acestei categorii a numelor de gen fluctuant se disting:

1.2.1. Numele colective-nume de animale, insecte, plante și fructe- de la care se derivă nume de unitate (أَسْمَاءُ الْجِنْسِ 'asmā' al-ğins), ex.:

بَطٌّ <i>batt</i> „rațe”	حَمَامٌ <i>hamām</i> „porumbei”
تَمْرٌ <i>tamr</i> „curmale”	نَمْلٌ <i>naml</i> „furnici”
نَحْلٌ <i>nahl</i> „albine”	نَخْلٌ <i>nahl</i> „palmieri”

1.2.2. Numele literelor alfabetului, care, de obicei, apar acordate cu femininul, ex.:

الألف المقصورة 'alif maqşūra
الألف الممدودة 'alif mamdūda
الثاء المربوبة <i>tā' marbūṭa</i>

1.2.3. Numele colective care denumesc grupuri de ființe raționale, cărora nu le corespunde un nume de unitate (أَسْمَاءُ الْجَمْعِ 'asmā' al-ğam'), ex.:

تَجْرٌ <i>tağr</i> „negustori”	قَوْمٌ <i>qawm</i> „popor, lume”
رَكْبٌ <i>rakb</i> „călăreți”	نَاسٌ <i>nās</i> „lume, oameni”
رَهْطٌ <i>raḥṭ</i> „grup de oameni”	نَفَرٌ <i>nafar</i> „grup de oameni”

1.2.4. O serie de nume care, prin uz, se acordă atât cu masculinul cât și cu femininul:

إِبْطٌ <i>ibt</i> „subsuoară”	صُلْحٌ <i>şulḥ</i> „pace”
إِبْهَامٌ <i>ibhām</i> „degetul mare”	صَلَاحٌ <i>şalāḥ</i> „bine”
أَرْنَبٌ <i>arnab</i> „iepure”	ضُحَى <i>duḥ(an)</i> „dimineață”
إِزَارٌ <i>izār</i> „”	ضَرْبٌ <i>darb</i> „miere albă”
إِصْبَعٌ <i>işba</i> „deget”	طِبَاعٌ <i>ṭibā</i> „calitate înăscută”
تَغْلَبٌ <i>ta'lab</i> „vulpe”	طَرِيقٌ <i>ṭarīq</i> „drum”
عَجْزٌ <i>ağz</i> „posterior”	جَنَاحٌ <i>ğanāḥ</i> „aripă”
حَالٌ <i>ḥāl</i> „stare”	عُرْسٌ <i>urs</i> „nuntă”